

Handläggare
Mats Christenson
Telefon: 0850812201
Andreas Evestedt
Telefon: 0850812230

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
26 augusti 2021

Remiss av Handlingsplan för minskat klotter. Svar på uppdrag från kommunfullmäktige

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2021/445

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till bland annat Södermalms stadsdelsnämnd skickat ett förslag till handlingsplan för minskat klotter på remiss. Förslaget innehåller en aktuell problembild kring klottersituationen i staden samt en handlingsplan med förslag till åtgärder med syftet att utveckla arbetet mot klotter.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till handlingsplan för minskat klotter är ett viktigt dokument för att staden på sikt ska kunna minska denna form av skadegörelse.

Förvaltningen anser att det finns flera viktiga och bra åtgärdsförslag i handlingsplanen som kan utveckla arbetet mot klotter såsom ökad samverkan inom staden och med andra fastighetsägare, åtgärder som försvårar för klottrare och ökad informationsspridning.

Förvaltningen anser dock att den enskilt viktigaste insatsen i stadens arbete mot klotter är en systematisk, schemalagd sanering på de mest välbesökta platserna och stråken där klotter är ett stort problem. Vid dessa platser behövs en rondering göras en till två gånger i veckan året runt för att snabbt upptäcka nytt klotter och utföra omedelbar sanering.

För att skapa en märkbar förändring i klottersaneringen som verkligen uppfattas av medborgarna anser förvaltningen att det behövs en betydande förstärkning inom stadens utförande av klottersanering.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har, förutom till Södermalms stadsdelsnämnd, skickat ett förslag till handlingsplan för minskat klotter på remiss till bland annat stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, fastighetsnämnden, kyrkogårdsnämnden, stadens bostadsbolag och till samtliga övriga stadsdelsnämnder. Remisstiden sträcker sig till den 17 september 2021.

Förslaget till handlingsplan för minskat klotter bifogas som bilaga till tjänsteutlåtandet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsmiljöavdelningen inom Södermalms stadsdelsförvaltning. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 16 augusti 2021 och i rådet för funktionshindersfrågor den 17 augusti 2021.

Ärendet

Nedan görs en sammanfattning av förslaget till handlingsplan för minskat klotter.

Bakgrund

I förslaget anges att trafikkontoret i budget 2020 fick följande uppdrag: ”Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare.”

I förslaget anges att antalet anmälningar från allmänheten om klotter ökat från cirka 9 000 (2014) till 29 322 (2020) för staden totalt. Den stora ökningen av anmälningar beror dels på införandet och marknadsföringen av ”Tyck-till” appen och dels på att förekomsten av klotter har ökat.

I den föreslagna handlingsplanen har trafikkontoret, i samverkan med stadens stadsdelsförvaltningar, kartlagt problembilden med arbetet mot klotter samt kommit med förslag på metoder och aktiviteter som kan minska förekomsten av klotter. Handlingsplanen har också stämts av med stadsledningskontoret.

Ansvarsfördelning inom staden

Trafikkontoret ansvarar för saneringen av stadens konstruktioner, anläggningar och anordningar på offentlig plats. Exempel på objekt är gångtunnlar, broar, räcken, bullerskydd, skräpkorgar, gatu- och parkmöbler, hissar, rulltrappor, toaletter, murar och vägmärken.

Trafikkontoret sanerar i dagsläget inte förskolepaviljonger tillhörande stadens stadsdelsförvaltningar. Kontoret sanerar heller inte fastighetsbestånd och objekt tillhörande fastighetskontoret, Stadsholmen, Svenska bostäder, SISAB, Micasa, Familjebostäder och Stockholms hem med flera. Klottersanering av privata fastigheter ansvarar den enskilda fastighetsägaren för.

Problembild

Nedan presenteras den problembild trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna upplever gällande befintligt arbete med klottersanering samt med förebyggande arbetet mot klotter i staden.

Klotter som trygghetsfråga

Förekomsten av klotter minskar upplevelsen av trygghet i ett område och totalupplevelsen i staden.

Olika arbetssätt inom staden

Alla stadens bolag och förvaltningar omfattas av Policy mot klotter och liknande skadegörelse i Stockholm. Trafikkontoret bedömer att kunskapen om policyn varierar och att arbetssätten för klottersanering och klotterförebyggande arbete skiljer sig åt mellan stadens olika förvaltningar och bolag.

Materialval

Många av de objekt som ställs ut i stadsmiljön har inte i tillräcklig utsträckning testats för hur väl de står emot klotter och klottersanering. Det innebär att vissa material kräver sanering med unika produkter som är svåra att få tag på.

Brist på underhåll av objekt

Objekt i stadsmiljön slits ut i takt med att de används. Efter många saneringar med återkommande klotter kan objekten ytterligare slitas ut och se tråkiga ut. Brist på underhåll kan dra till sig ytterligare skadegörelse i form av klotter.

Närområde kring de lagliga väggarna

Trafikkontoret och majoriteten av stadsdelsförvaltningarna har uppmärksammat att klottret ökat i områden i direkt anslutning till stadens lagliga väggar. I dagsläget finns det lagliga väggar i Farsta, Tensta och på Södermalm.

Objekt utanför Stockholms stads ansvarsområde

I dagsläget har Stockholms stad inte möjlighet att använda sig av sanktioner eller andra tvingande åtgärder vad gäller klotter på privata objekt eller för objekt som ligger utanför Stockholms stads ansvarsområde. Trafikkontoret upplever avsaknaden av tvingande åtgärder som problematiskt eftersom det är svårt att uppnå ett

helhetsintryck av renhet i ett område efter sanering om det finns kvar klotter i området. Dessutom försvårar detta det förebyggande arbetet i och med teorin om att klotter föder mer klotter.

Budget

Trafikkontorets budget för klottersanering är begränsad. Klotter som anmäls och ska saneras inom 24 timmar behöver prioriteras. Det innebär att systematiskt förebyggande klottersanering kan få stå tillbaka till förmån för att få budgeten att räcka till de anmälningar som görs av allmänheten.

Aktuella avtal inom staden

Klottersaneringsentreprenaden för trafikkontoret är uppdelad i tre geografiska delar och är fördelad mellan tre entreprenörer.

Stadsdelsförvaltningarna ansvarar i dagsläget för sanering av sina förskolepaviljonger och arbetssätten skiljer sig åt mellan de olika förvaltningarna. En del stadsdelsförvaltningar har egna entreprenörer som de beställer av, andra tar hjälp av trafikkontoret och avropar tjänster mot befintligt avtal där stadsdelsförvaltningen står för saneringskostnaden.

I förslaget redovisas hur avtalen för klottersanering ser ut för bland annat de kommunala bostadsbolagen, fastighetskontoret, Micasa och SISAB (Skolfastigheter i Stockholm AB).

Genomförande/handlingsplan

I handlingsplanen har trafikkontoret tillsammans med stadsdelsförvaltningarna kartlagt förslag på arbetssätt som kan upprättas i syfte att minska förekomsten av nytt klotter i staden samt metoder för att kunna klottersanera på ett mer effektivt och hållbart sätt.

Belysa stadens Policy mot klotter och liknande skadegörelse i Stockholm

Samtliga förvaltningar inom staden omfattas av stadens Policy mot klotter och liknande skadegörelse i Stockholm. En del i att öka medvetenheten kring arbetet mot klotter är att belysa policyn för stadens förvaltningar och bolag. En åtgärd för detta är att utbilda berörda genom exempelvis workshops. För att göra policyn mer lättillgänglig kan den även publiceras på intranätet och/eller i Teknisk handbok.

Ökad samverkan för minskat klotter

För att på sikt minska förekomsten av klotter föreslås att en samverkansgrupp tillsätts som kontinuerligt samverkar kring aktuella frågor. Trafikkontoret föreslås ha en samordnande roll och

representanter från flera förvaltningar, inklusive alla stadsdelsförvaltningar, medverkar för att få effekt i hela staden. Även andra berörda aktörer bör delta, exempelvis fastighetsägare, grannstöd eller intresseföreningar, polisen, trafikverket och Trafikförvaltningen. Mötena kan delas upp områdesvis eller stadsdelsvis så att alla har möjlighet att bidra, vilket är lättare i mindre grupper. I dagsläget har trafikkontoret kontinuerliga samverkansmöten med bland annat stadsdelsförvaltningarna, Polisen, trafikförvaltningen, Söderandan (lokalt brottsförebyggande råd på Södermalm).

Ökad samverkan i trygghetsfrågan

Trafikkontoret verkar även för att på sikt öka tryggheten och minska klottret genom att upprätta en kontinuerlig samverkan mellan stadens alla trygghetssamordnare. Tillsammans kan en gemensam kartläggning över otrygga och utsatta områden samt områden med särskilda behov av sanering genomföras.

Trafikkontoret kommer under början av år 2021 att avropa intervallsaneringar vid alla torg längs tunnelbanelinjerna. Intervallerna kommer att vara en gång i veckan och kommer att regleras under tiden beroende på behovet av klottersanering vid varje torg.

Val av gynnsamma material

Vid utplacering av nya objekt är det bra att välja material som är hållbara och som tål sanering. Att klotterskydda objekt innan de ställs ut är också fördelaktigt då klotterskydd förhindrar att klotter tränger in i materialet samt underlättar för sanering.

Försvåra för klottrare

För att minska förekomsten av nytt klotter kan staden genomföra åtgärder som försvårar för klottrarna. Det görs genom att göra redan befintliga objekt mindre attraktiva att klottra på. Exempel på detta kan vara att sätta upp spaljéer, grindar, eller växtlighet såsom taggbuskar och klängväxter på broar och murar. Det är viktigt att välja större färdigvuxna växter som inte riskerar att bli söndertrampade.

Prioriterad underhållsbudget

Parkbänkar, skräpkorgar, belysningsstolpar och andra objekt slits av väder och vind, men också av återkommande sanering av klotter. Det är av vikt att de förvaltningar som ansvarar för stadens objekt kontinuerligt genomför underhåll i form av upprustning och renovering av sina respektive objekt. Genom att underhålla dessa kan tryggheten öka samt uppkomsten av klotter minska.

Kartläggning av kostnader

Trafikkontoret upplever det som svårt att uppskatta vad klotter och den skadegörelse som klotter medför kostar staden totalt. Förutom kostnader för klottersanering finns det andra åtgärder som är svårare att uppskatta. Exempel är klotterförsvårande åtgärder på befintliga objekt, underhåll och renovering av skadade objekt och investeringar. Genom att skapa en central aktivitetskod åt stadens förvaltningar skulle det kunna gå att på totalnivå kartlägga vad klotter årligen kostar staden och dess medborgare.

Områden kring de lagliga väggarna

Förslag på åtgärd som kan minska förekomsten av klotter kring de lagliga väggarna för gatukonst är att stadsdelarna har daglig tillsyn över områdena samt att anmäla nytillkommet klotter runt om väggarna till trafikkontoret och att de sprayburkar som slängts tas bort.

Hållbara muralmålningar

Muralmålningar finns på några platser i staden för att skapa trivsamma miljöer. Muralmålningar har i en del fall målats direkt på betongen i exempelvis tunnlar vilket efter sanering av klotter skadat målningen. En bättre metod enligt erfarenhet är att lägga på ett plexiglas eller liknande över målningen för att skydda samt underlätta vid sanering.

Privata fastighetsägare

Trafikkontoret ser gärna att fastighetsägare samverkar med varandra för att tillsammans minska klotter, exempelvis genom att tillsammans upprätta avtal för klottersanering. Trafikkontoret verkar även för att vidareutveckla samarbetet med privata fastigheter och centrumägare genom olika samverkansmöten. I dagsläget har trafikkontoret möten med Södermalms stadsdelsförvaltning via Söderandan där även fastighetsägare medverkar. Även i Gamla Stan medverkar trafikkontoret tillsammans med olika fastighetsägare.

Utreda möjlighet till kompletterade stödåtgärder

Ett förslag är att Stockholms stad tillsätter en OSA-grupp (offentligt skyddad anställning inom ramen för arbetsmarknadsinsatser) för att komplettera nuvarande saneringsarbete genom att genomföra enklare arbeten, till exempel ta bort affischer eller klistermärken. Tanken är att denna grupp kan stötta genom att systematiskt utföra enklare typer av arbeten i förebyggande syfte.

Kampanjer för ökad informationsspridning

Trafikkontoret ser att medvetenheten om klotter, klottersanering och dess effekter behöver öka bland alla åldersgrupper i samhället. Genom att sprida information, till exempel genom olika typer av

kommunikationskampanjer om klotter och dess effekter på staden och miljön, skulle medvetenheten kunna öka. Trafikkontoret föreslår därför att kampanjer genomförs av trafikkontoret och/eller av miljöförvaltningen.

Utredning om varför klotter ökar

I syfte att få reda på anledningarna till att klotter uppkommer och ökar i staden avser trafikkontoret att kontakta ett universitet för att hitta en student som kan skriva sitt examensarbete kring orsaker om varför det klottras samt orsaker till ökning av klotter.

Synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till handlingsplan för minskat klotter är ett viktigt dokument för att staden på sikt ska kunna minska denna form av skadegörelse.

Förvaltningen anser att klottersanering, tillsammans med skräpplockning och god belysning, är en av de viktigaste insatserna i arbetet för en trygghetsskapande stadsmiljö. Under perioden 2014-2020 har Södermalms stadsdelsområde haft 33 222 inkomna ärenden gällande identifierat klotter. Det motsvarar cirka 26 procent av stadens totala antal ärenden gällande klotter under perioden.

Förvaltningen anser att det finns flera viktiga och bra åtgärdsförslag i handlingsplanen som kan utveckla arbetet mot klotter såsom ökad samverkan inom staden och med andra fastighetsägare, åtgärder som försvårar för klottrare och ökad informationsspridning.

Förvaltningen anser dock att den enskilt viktigaste insatsen i stadens arbete mot klotter är en systematisk, schemalagd sanering på de mest välbesökta platserna och stråken där klotter är ett stort problem. Vid dessa platser behövs en rondering göras en till två gånger i veckan året runt för att snabbt upptäcka nytt klotter och utföra omedelbar sanering. På så sätt arbetar staden proaktivt och uppmärksammar regelbundet förekomsten av nytt klotter. Som det är idag sitter klotter på många platser kvar länge och först efter att medborgare uppmärksammar det via en felanmälan utförs åtgärd. Det skapar onödig irritation hos medborgarna och klotteret påverkar stadsmiljön negativt under en lång tid.

Södermalms stadsdelsförvaltning
Avdelningen för stadsmiljö

Virkesvägen 3
Box 90 185
120 22 Stockholm
Växel 08-508-12-000
Fax
soder@stockholm.se
stockholm.se

För att skapa en märkbar förändring i klottersaneringen som verkligen uppfattas av medborgarna anser förvaltningen att det behövs en betydande förstärkning inom stadens utförande av klottersanering. I handlingsplanen nämns Solna stads arbete mot klotter som ett exempel. Solna stad har cirka 83 000 invånare jämfört med Södermalms cirka 130 000. I Solna stad arbetar två

team som kontinuerligt ronderar stadens mest välbesökta parker och gångstråk. Målet är att klottret ska upptäckas av staden och att nytt klotter ska vara borta inom cirka tre dagar.

Idag finns ett områdesteam gällande klottersanering för hela Stockholms innerstad som förfogar över ett antal fordon samt cirka 5-6 personer. För att hinna hantera klottret skulle dagens resurs för hela innerstaden behöva användas till enbart Södermalms stadsdelsområde.

Förvaltningen är medveten om att en utökning av antal team och resurser för klottersanering är kostnadsdrivande. För att hålla nere kostnaderna i utvecklingen av klottersaneringen kan OSA-grupper (offentligt skyddad anställning inom ramen för arbetsmarknadsinsatser) ha i uppdrag att utföra stadens klottersanering i enlighet med vad som också framkommer i förslaget till handlingsplan. I Solna stad utförde dessa arbetsgrupper även själva klottersaneringen efter att de erhållit erforderlig utbildning för uppgiften. De enda undantagen var klottersanering på hög höjd, intill högspänningsledning samt under jourtid som istället upphandlades separat.

Förvaltningen ser gärna att Södermalms stadsdelsområde kan fungera som ett pilotprojekt inom Stockholms stad för att testa det föreslagna upplägget.

I förslaget anges att stadsdelarna ska ha daglig tillsyn över områdena kring de lagliga väggarna samt anmäla nytillkommet klotter runt om väggarna till trafikkontoret. Förvaltningen anser att detta är ett bra förslag och kan nämna att förvaltningen redan idag bedriver daglig tillsyn i de områden i Drakenbergsparken och under Skansbron som har lagliga väggar. Förvaltningens parkdriftsavtal innehåller så kallade funktionskrav gällande renhållningen vilket innebär att det alltid ska vara rent kring de lagliga väggarna.

Förvaltningen anser att de lagliga väggarna är en utmaning gällande renhållningen i deras närområden. Kommunpolisen och fasthetsägare har även gett uttryck för att väggen för gatukonst i Drakenbergsparken bidrar till otryggheten vid denna plats.

Förvaltningen har tagit del av en sammanställning som trafikkontoret gjort över antalet inkomna ärenden gällande klotter i närområdet till respektive vägg.

Statistik för vägen vid Skansbron:

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal ärenden	9	54	151	165	85	105	143

Statistik för väggen i Drakenbergsparken:

År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal ärenden	11	9	53	117	73	57	81

Av redovisad statistik framgår att antalet ärenden gällande klotter ökat i respektive område sedan väggarna för gatukonst uppfördes hösten 2016.

Avslutningsvis ser förvaltningen positivt på handlingsplanens förslag att genomföra kampanjer och andra informationsinsatser för att medvetandegöra konsekvenserna av klotter.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Andreas Evestedt
Avdelningschef

Bilaga

Handlingsplan för minskat klotter. Februari 2021.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2021-08-09
Andreas Evestedt, Avdelningschef	2021-07-19